

Ako fungujú CVI?

Na Slovensku sa vlani otvorilo Centrum včasnej intervencie v Žiline, Prešove a Bratislave. Tento rok pribudne ďalšie v Banskej Bystrici. Najlepšie je skontaktovať sa s CVI čím skôr po narodení postihnutého dieťaťa. Do troch rokov sú kompenzačné možnosti mozgu také obrovské, že umožňujú najlepšie rozvinúť náhradné mechanizmy. Pracovníci CVI vás navštívia doma podľa potreby, najmä psychológovia, špeciálni pedagógovia, logopédi, fyzioterapeuti – platíte len príspevok na benzín vo výške desať eur. Pomôžu aj pri sprostredkovaní lekárov špecialistov a ďalších odborníkov, zapožičajú pomôcky a hračky vhodné na rozvoj vášho dieťaťa. V CVI sa takisto raz mesačne stretávajú rodičia zdravotne postihnutých detí.

V rodine je SILA

Čo je v zahraničí známe desiatky rokov, to je u nás novinka. Centrá, ktoré pomáhajú rodičom detí so zdravotným postihnutím alebo s rizikovým vývinom.

Štvorročné dvojčatá Sebastián a Alex sú ťažko mentálne postihnutí. Hneď po pôrode lekári zistili, že obaja chlapci majú zakrvácanie do mozgových komôr a hrozí im psychomotorické postihnutie. V prognózach však boli viac než opatrní. „Neonatólogovia nevedeli ani to, či budú vôbec chodiť. Celý rok sme s manželom mali ružové okuliare. Verili sme, že synovia majú ľahšiu detskú

mozgovú obrnu a budú psychicky v poriadku. No vtedy nám jedna lekárka dosť necitlivo povedala, že sú úplne retardovaní. Bol to pre nás šok,“ spomína mama Veronika Kaščáková (30). Už vtedy by sa jej pomoc Centra včasnej intervencie (CVI) veľmi zišla, ale na Slovensku nič podobné neexistovalo. Až vlani bola táto sociálna služba ukotvená v zákone a v Bratislave, Žiline a Prešove otvorili prvé tri CVI. Poskytujú

služby rodinám, ktoré majú dieťa so zdravotným postihnutím alebo s rizikovým vývinom.

CHÝBALI NÁM INFORMÁCIE

O tom, že v Bratislave otvorili CVI, sa Veronika dozvedela len vďaka tomu, že v centre pracuje jej príbuzná. „V Česku, kde sme boli so synmi na očné vyšetrení – jeden z nich takmer nevidí –, sme si v čakárni lekárky hneď

všimli oznam pre rodičov, kde všade sú ‚centrá rané péče‘. Po celej republike ich majú štyridsaťdesať! V tomto smere sme na Slovensku oproti iným vyspelým štátom asi ako v Kambodži,“ krúti hlavou mladá mamička. „Ja som napríklad dlho nevedela, ako sa so synmi hrať, ako ich stimulovať. Nereagovali na podnety, ktoré sa bežne odporúčajú pre ich vek. Ocenila by som, keby mi niekto ukázal stimulujúce hračky a čin-

nosti. „Aj vyhľadávanie lekárov špecialistov, ktorých Sebastián a Alex potrebujú, bolo len na neskúsených rodičoch. „Netušili sme, kam sa obrátiť, nikto nám v tom neporadil. V zúfalstve som si neraz pomyslela, načo vlastne lekári zachraňujú ťažko postihnuté detičky, nezrelé, slepé, hluché, imobilné, keď ich potom prepustia z nemocnice domov a nechajú tak. Služby a rady, aké ponúkajú CVI, sú zúfalo potrebné.“

NEOCENITEĽNÁ POMOC

„Našou cieľovou skupinou sú rodičia s deťmi od narodenia do sedem rokov, primárne do troch. Toto je najdôležitejšie obdobie nielen pre dieťa, lebo jeho vývin je vtedy najtvárnejší, ale aj pre rodinu, ktorá si nastavuje fungovanie so zdravotne postihnutým dieťaťom,“ vysvetľuje riaditeľka bratislavského Centra včasnej intervencie PhDr. Erika Tichá, PhD. „Práca nášho odborného tímu je najmä terénna. Snažíme sa podporiť vývin postihnutého dieťaťa priamo v jeho domácom prostredí, s jeho hračkami, v jeho izbičke. A popritom sa snažíme podporiť rodinu ako takú, aby prijala či pracovala na prijatí situácie, v ktorej sa ocitla, aby vedela reagovať na otázky okolia, dokázala všetko zvládnuť aj s prípadným zdravým súrodencom.“ Aj Kaščákovi našli služby CVI, ktoré im pomáhajú. „Raz za mesiac k nám chodí fyzioterapeut a raz za dva týždne logopédka. Je skvelé, že my nemusíme ísť do ambulancie. Presúvať sa s dvomi ležiacimi sedemnástkilovými chlapcami v dvoch kočíkoch jeden človek nemá šancu. Raz mesačne k nám chodí vďaka CVI aj študentka liečebnej pedagogiky a pár hodín pomáha synov strážiť. Ja sa za ten čas snažím vybaviť maximum vecí, inak sa z domu prakticky nedostanem,“ vraví Veronika.

IDE O PENIAZE

Kaščákovi oceňujú aj stretnutia s ďalšími rodičmi postihnutých detí, ktoré raz mesačne prebiehajú na pôde centra. „Vďaka nim nemáme pocit, že sme v ťažkej situácii sami.“ Pomoc psychológa však nepotrebovali. „S manželom sme si vzájomne psychológovia. Psychicky aj prakticky sme to zvládali doteraz a sme pripravení aj naďalej. No vidím, že centier a pracovníkov je žalostne málo a rodín, čo ich potrebujú, veľa. Zďaleka kapacitne nestíhajú to, čo si reálna situácia vyžaduje,“ prakticky konštatuje Veronika a za pravdu jej dáva aj riaditeľka Tichá: „Pri štyroch pracovníkoch sme kapacitne schopní mať v starostlivosti päťdesiat rodín. No čakajúcich záujemcov je oveľa viac, veď na Slovensku sa ročne narodí takmer dvetisíc detí s poškodením orgánov či s iným zdravotným znevýhodnením. Všetko však závisí od toho, či zoženieme financie na fungovanie. Zatiaľ ich máme na rok vďaka dánskej nadácii.“ ■

Martina PALOVČÍKOVÁ

PRVÁ RODINA

Cez internet nás objavili rodičia dvojročného viacnásobne ťažko postihnutého chlapčeka s oneskoreným psychomotorickým vývinom, hypotonickým, s ťažkým postihnutím zraku aj sluchu, ktorý trpel epileptickými záchvatmi a museli ho komplikovane kŕmiť. Rodičia navštevovali s dieťaťom všetky dostupné terapie, mama sa venovala výlučne synovi a otec zabezpečoval rodinu finančne plus rozvážal manželku a dieťa po terapiách. Rodina prakticky stratila kontakt so známymi, s priateľmi, dokonca aj so zvyškom rodiny – vytesnili ich. Všetko sa krútilo okolo dieťaťa. No aj partnerstvo rodičov tento model existencie poznačil – prakticky prestali fungovať ako manželia a obaja sa snažili naplňať potreby syna. Našou prvotnou snahou bolo reagovať na žiadosť rodičov, ktorí potrebovali pomoc pri problémoch s kŕmením a s fyzioterapiou. Podarilo sa nám len malou zmenou polohy pri sedení v špeciálnej stoličke zjednodušiť kŕmenie. Z množstva drahých pomôcok sme vyseletovali a upravili tie, ktoré boli v tom čase účelné. Dostali sme sa aj ku komunikácii o fungovaní celej rodiny, na čo pri ambulatných návštevách nie je priestor. Podarilo sa nám dosiahnuť, že rodičia si uvedomili, že nie sú len opatrovatelia svojho syna a že ich dieťa nepotrebuje len mamu terapeutku a otca šoféra, ale mamku a ocka, ktorí mu dajú lásku a pohľadkanie. Táto rodina prestala vyhľadávať stále nové a nové terapie. Dnes skôr hľadajú situácie, ako si užiť chvíle so synom bez toho, aby museli stále niečo cvičiť.

DRUHÁ RODINA

Rodičom staršieho zdravého dievčatka sa narodila ťažko chorá dcérka s poruchou zraku, sluchu, telesným postihnutím, trpiaca epileptickými záchvatmi. Preto sa obrátili na CVI. Pri práci s rodinou sme sa však postupne dopracovali k tomu, že celá pozornosť rodičov sa zamerala na uspokojovanie potrieb postihnutého dieťaťa, no je tu aj staršia dcéra, školáčka, ktorá nechce byť len pomocníkom a strážiť mladšiu sestru. Okrem práce s postihnutým dieťaťom sme sa teda snažili rodine pomôcť aj v tom, aby si dokázala čas a pozornosť rozdeliť pre obe deti a aby si mama aj otec vyčlenili chvíle, keď sa budú venovať len staršej dcére – aj ona potrebovala pocit, že má rodičov.

TRETIA RODINA

Matka ťažko postihnutého dievčatka mala podozrenie, že dcérka má aj poruchu sluchu. Dieťa však nebolo schopné spolupracovať s lekárom a rodičia nechceli, aby vyšetrenie prebiehalo v narkóze. Preto sa s prosbou o pomoc obrátili na nás. Kontaktovali sme kolegov z oblasti pedagogiky, ktorí sa venujú poruchám sluchu, a prostredníctvom nich sme sa dostali k špecialistom otorinolaryngológom, ktorí sa venujú deťom s viacnásobným postihnutím.

PhDr. Erika TICHÁ, PhD.,
riaditeľka
Centra včasnej
intervencie
v Bratislave